

Η Ελληνική Οικονομία: Το μετά

Νίκος Χ. Βαρσακέλης
Καθηγητής Βιομηχανικής Πολιτικής
Εργαστήριο Οικονομικής Ανάλυσης και Πολιτικής
Τμήμα Οικονομικών Επιστημών
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
barsak@econ.auth.gr

Η διαχείριση της πανδημίας στην Ελλάδα είναι εξαιρετική και θα αποτελέσει καλή πρακτική για το μέλλον για την άψογη συνεργασία των πολιτικών με τους επιστήμονες και το θετικό αποτέλεσμα. Η πανδημία θα αρχίσει να υποχωρεί σε λίγο και θα ανακύψει το πρόβλημα της οικονομικής ανάκαμψης της χώρας. Το οικονομικό πρόβλημα διακρίνεται σε τρία επιμέρους: α) πόσο βαθιά θα είναι η ύφεση, β) πόσο θα διαρκέσει και γ) ποια θα είναι η ταχύτητα της ανάκαμψης. Σε κάθε επιμέρους πρόβλημα απαιτούνται διαφορετικά εργαλεία οικονομικής πολιτικής και θα απαιτηθούν για το καθένα πόροι. Όμως δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι οι δημοσιονομικοί πόροι είναι περιορισμένοι. Επιπλέον, λόγω της κρίσης, τα φορολογικά έσοδα του Ελληνικού κράτους προβλέπεται να είναι μειωμένα για το 2020.

Η κυβέρνηση, προκειμένου να περιορίσει το βάθος της ύφεσης, έλαβε μέτρα δημοσιονομικού χαρακτήρα, όπως πχ η παροχή των 800 ευρώ μηνιαίως, και αναμένεται η αντίστοιχη παρέμβαση της Επιτροπής της ΕΕ μέσω του νέου προγράμματος SURE για την στήριξη των εργαζόμενων. Από μακροοικονομικής σκοπιάς, αυτές οι πολιτικές έχουν ως στόχο να περιορίσουν την μείωση της ζήτησης και να κρατήσουν ζωντανή την παραγωγική δραστηριότητα. Βέβαια, εν μέσω συνθήκων lockdown ου μεγαλύτερου μέρους της εμπορικής δραστηριότητας και της εστίασης, ο βασικός προσανατολισμός της καταναλωτικής ζήτησης είναι τα προϊόντα καθημερινής ανάγκης, που προμηθεύεται από τα ήδη ανοικτά καταστήματα. Όπως προκύπτει από δημοσιεύματα, κατά την τρέχουσα περίοδο έχει αυξηθεί σημαντικά η ζήτηση σε αυτά τα καταστήματα και αυτό κυρίως οφείλεται στην ανακατανομή των δαπανών των νοικοκυριών από προϊόντα μακροχρόνιας χρήσης προς αγαθά καθημερινής χρήσης. Σύντομα θα έχουμε τα στοιχεία της κίνησης του λιανικού εμπορίου για τον μηνά Μάρτιο και θα μπορέσουμε να υπολογίσουμε την συνολική επίπτωση στο ΑΕΠ της χώρας.

Η δεύτερη σειρά μέτρων αφορά την διάρκεια της κρίσης. Στο σημείωμα αυτό θα αναφερθώ στα μέτρα δημοσιονομικής πολιτικής. Ειδική αναφορά πρέπει να γίνει για τον τουρισμό που στήριξε την Ελληνική οικονομία στην κρίση και σήμερα αντιμετωπίζει ακόμη και πρόβλημα επιβίωσης. Ο τουρισμός θα πρέπει να στηριχθεί ώστε να περιοριστούν οι ζημιές από την πανδημία. Προφανώς δεν αναφέρομαι σε επαναφορά στην κανονικότητα, η οποία είναι αμφίβολο εάν θα επανέλθει έστω και το 2021, όταν οι αερομεταφορές θα εξακολουθούν να βρίσκονται σε δύσκολη θέση. Αναφέρομαι σε όσο το δυνατόν περιορισμό της ζημίας. Θα πρέπει δε να λάβουμε υπόψη μας ότι η Ευρωπαϊκή βιομηχανία εξακολουθεί να είναι κλειστή. Επομένως ο παραδοσιακός μήνας διακοπών, ο Αύγουστος, είναι αμφίβολο εάν θα λειτουργήσει και εφέτος, καθόσον, όταν θα ανοίξουν τα εργοστάσια τον Ιούνιο, θεωρώ πολύ δύσκολο να περιορίσουν την παραγωγή τους τον Αύγουστο για να δώσουν άδειες στο προσωπικό. Η αγορά της Κίνας, η οποία έχει βγει από την καραντίνα, ίσως να αποτελεί μια καλή εναλλακτική. Η Νότια Κορέα και άλλες χώρες της Άπω Ανατολής επίσης. Όπως φαίνεται, η Ιταλία, η Ισπανία και η Γαλλία δεν θα αποτελέσουν προορισμούς για τους παραπάνω τουρίστες για το 2020. Η χώρα θα πρέπει να επενδύσει

στην αρίστη διαχείριση της υγειονομικής κρίσης. Δυστυχώς πρέπει να επωφεληθούμε από τη κρίση των άλλων χωρών. Όμως είμαστε έτοιμοι να το δούμε να γίνεται πραγματικότητα; Εάν ναι τότε μια πολιτική επιδότησης σε Κινέζους τουρίστες, πχ. επιδότηση προς την Aegean (αντί για απλή επιχορήγηση ζημιών), επιδότηση στα ξενοδοχεία μέσω voucher για κάθε τουρίστα που θα έρχεται στην χώρα μας. Οι αεροπορικές μεταφορές στην χώρα μας έχουν πολλαπλασιασθή στο ΑΕΠ που **πλησιάζει 1,31**, δηλαδή κάθε ευρώ πωλήσεων των αερομεταφορών δημιουργεί ένα πρόσθετο **0,31** ευρώ στην υπόλοιπη οικονομία. Επίσης η τουριστική βιομηχανία και η εστίαση θα δημιουργήσει ένα πρόσθετο εισόδημα περίπου **0,25** ευρώ. Άρα για κάθε ευρώ που θα ξοδέψει ο Κινέζος τουρίστας για να έλθει με την Aegean θα δημιουργήσει ένα πρόσθετο εισόδημα **0,31** ευρώ και για το ξενοδοχείο και την διατροφή του το πρόσθετο ευρώ του θα δημιουργήσει ένα πρόσθετο εισόδημα **0,25** ευρώ. Τα πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα θα αυξηθούν εάν οι ξενοδοχειακές μονάδες αυξήσουν την προμήθεια αγαθών από την εγχώρια παραγωγή.

Το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων και το ΕΣΠΑ πρέπει να αποτελέσουν βασικό εργαλείο για την ενίσχυση κλάδων με μεγάλες πολλαπλασιαστικές επιδράσεις στο ΑΕΠ της χώρας. Όχι οριζόντιες δράσεις άλλα στοχευμένες. Τα υπουργεία και οι φορείς του δημοσίου, όπως η τοπική αυτοδιοίκησή, να προχωρήσουν, στο πλαίσιο των εκτάκτων αναγκών, στην προμήθεια αγαθών και υπηρεσιών που σχετίζονται με την διαχείριση της πανδημίας και έχουν σημαντικά πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα στο ΑΕΠ της χώρας. Το ΚΕΠΕ μπορεί να βοηθήσει σε αυτήν την προσπάθεια. Επιπλέον, η χρήση των διαδικασιών ανάθεσης με διαπραγμάτευση και συνοπτικών διαγωνισμών θα επιταχύνει την διαδικασία αγορών και θα στηρίξει άμεσα την οικονομία. Για παράδειγμα, λόγω των αναγκών για τηλεδιάσκεψη και τηλεργασία, να προμηθευτούν όλοι οι δήμοι και τα ΝΠΔΔ υλικά και να εγκαταστήσουν οπτικές ίνες που παράγονται στην χώρα, δημιουργώντας για κάθε ευρώ που δαπανούν επιπλέον **0,47** ευρώ στο ΑΕΠ της χώρας.

Η ταχύτητα της ανάκαμψης της οικονομίας θα αποτελέσει το τρίτο στοίχημα. Το πολιτικό κεφάλαιο που δημιούργησε η χώρα, λόγω των αμέσων και αποτελεσματικών κυβερνητικών μέτρων για την πανδημία, πρέπει να αξιοποιηθεί και στον τομέα των επενδύσεων. Η τεχνογνωσία της διαδικασίας των γρήγορων αποφάσεων και της δημιουργίας νέων εργαλείων μπορεί να χρησιμοποιηθεί επίσης για την επιτάχυνση υλοποίησης των επενδυτικών σχεδίων. Η αλλαγή του παραγωγικού μοντέλου της χώρας θα αποτελέσει το κρίσιμο διακύβευμα και εδώ το μοντέλο της κυβέρνησης για την διαχείριση της υγειονομικής κρίσης με τις καθαρές κουβέντες και όχι τα επικοινωνιακά κόλπα πρέπει να αποτελέσει οδηγό και για το μεγάλο στοίχημα της ανασυγκρότησης της οικονομίας τη χώρας.

Δημοσιεύθηκε στο SLPress στις 17 Απριλίου 2020